

Stræderne

i København

Folketeatrets
direktør

Over og under
Langebro

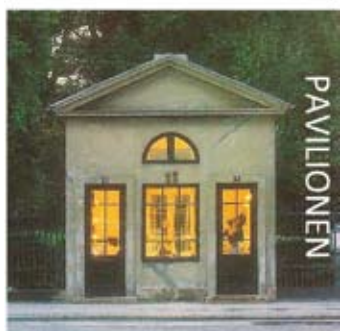
Sølvsmedene
Erik og Manuel Sjødahl

En gård på
Christianshavn

Årgang 14 - OKTOBER - 2011

GULDSMED
LISBETH NORDSKOV
 GOTHERSGADE 80
 1123 KØBENHAVN K
 TLF.: 60 64 97 19
 www.lisbethnordskov.dk

URMAGEREN
 Dronningens Tværgade
Special
Værksted for
antikke ure
 Ring til os
 for et
 uforpligtende
 tilbud!

Dronningens Tværgade 14
 1302 København K
 Tlf.: 4341 6218
 E-mail: urmageren@live.dk

Spids
 www.hviidsvinstue.dk

Hos Dorte
 Krabnesmølle 6 • 1210 København K
 Tlf. 3315 9777 • www.hosdorte.dk

H. DANIELSENS EFTF. APS
 KRONQUIST
 LÆDERSTRÆDE 11
 1201 København K
 Tlf. - Fax 33 13 02 74
 Mail: jh@danielssens.dk

AMAGERTORV ØSTERGÅDE
 LÆDERSTRÆDE
 OLD FISH MARKET

ANTIQUES
 GOLD
 SILVER
 SILVER PLATE
 PORCELAIN
 CHRISTMAS PLATES
 CHRISTMAS SPOONS
 SECOND-HAND GOODS
 * * *
 EVERYTHING
 PRICE MARKED

Interviewer: Connie Christensen
 Foto: Henrik Ploug (FAF og DBA)

TEATRET, DER GIVER STORE OPLEVELSER

Teaterdirektør Kasper Wilton i den gamle teatersal fra 1857, der rummer små 600 pladser

Stræderne i KØBENHAVN

Udgivet af:

VK-Gruppen-Stræderne
 Badstuestræde 15
 1209 Kbh. K.
 Tlf. 33 15 56 66
 SE: 18197332
 www.straederne.dk
 kbh@straederne.dk

Ansvarshavende redaktør:

Henrik Ploug (FAF og DBA)

Redaktionelle medarbejdere:

Connie P. Christensen (Kommunikation og Sprog)
 Per Stisen

Research: Lone Luna Kelstrup

Annoncer:

Per Stisen

Lay-out og opsætning:

Henrik Ploug

Fotografer:

Thomas Trane (DJ)

Kirstine Ploug (DJ)

Forside foto:

Henrik Ploug (FAF og DBA), Christiansborgs tårn efter valget

Trykkeri: Sangill Bogtrykkeri

Oplag: 6000

Indhold:

Side : 3-5 : Kasper Wilton, direktør for Folketeatret

Side 6 : Cykeldagene i byen kostede forretningerne tab

Side : 7 - 9: Langebro og teknikken

Side 10 : Københavns bycykel

Side 11 : Byggerier gør byen grim

Side 12 : Vi mangler informationer ved busskiltene

Side 13 : Sven Okkels tegner byen

Side 14-17 : To generationer med sølvkunst

Side 18-19 : Pesten kom til København

Side 20-21 : Byens fantastiske gårde

Side 22-23 : Krusemyntegade

Side 24 : Assistens Kirkegård

Side 25 : Stræderne inviterer til Sven Okkels udstilling

Side 26-27 : Madsiden

Abonner på STRÆDERNE og få bladet til døren.

Pris 360,- kr. for et år, 11 numre (uden for centrum + porto).

Det gamle teater i Nørregade har undergået forandringer i de seneste år. Først sammenlægningen med Det Danske Teater og den medfølgende turnévirk-somhed. Sidste år kom der så ny direktør, Kasper Wilton. Vi lagde vejen forbi og fik en snak med Kasper Wilton:

Hvilken erfaring kommer du med?

"Jeg har en længere erfaring i branchen. 4 år som chef for

Vendsyssel Teater i Hjørring, og 10 år som chef for Odense Teater. Så nu i denne måned bliver det til 15 år som teaterchef. Jeg er uddannet skuespiller, har arbejdet som

instruktør og er ud af en teaterfamilie. Faktisk spillede min far, Kai Wilton, Nikolaj i Nødebo Præstegård her på teatret fra

1939-45, hvor han blev afløst af Ove Sprogø."

Det gør ikke noget,
 at man går
 glad ud af teatret

Hvordan er det at være chef for et teater, der også har turnévirk-somhed?

"Det giver jo nye udfordrin-

ger. I 2007 blev det daværende Danske Teater, som i efteråret 2013 kan fejre 50-års jubilæum som Danmarks største turnétea-

terudbyder, lagt sammen med Folketeatret her, som er det ældste teater i København bortset fra Det kgl. Teater. Bygningen her i Nørregade er den ældste fungerende teaterbygning i hele Skandinavien; der har siden 1857 været spillet teater uafbrudt i den samme bygning. Det Kgl. Teaters Gamle Scene er fra 1874.

Fusionen i 2007 havde det formål at spare penge, fordi man regnede med, at samproduktion

KASPER WILTON FORTÆLLER OM FOLKETEATRET

kunne være mere rationelt. Udfordringen ligger bl.a. i at finde et repertoire, som både kan spilles i Nørregade og ude i landet. ”

Hvordan er det med publikumsinteressen for hhv. turné-teatret og teatret i Nørregade?

”I mange år har det været sådan, at turnémarkedet har været stagnerende og endda nedadgå-

ende; ude i teaterforeningerne bliver folk ældre og ældre, og foreningslivet er jo generelt uddøende, ikke bare for teatret. Men vi har faktisk i de to sidste år haft et øget salg af antal forestillinger, og vi har nu det højeste antal solgte forestillinger i de 3 seneste sæsoner. Så det går den rigtige vej, men retfærdigvis skal det siges, at vi er langt fra fortidens tal. Da jeg var ung og på turné med

Det Danske Teater, spillede vi over 100 gange. I dag sælger en god forestilling ca. 45 gange. I runde tal er der ca. 100.000, der ser forestillingerne ude i landet, og ca. 70.000, der ser forestillingerne her.”

Hvor mange billetter skal I sælge, for at det løber rundt?

”Det kommer jo an på budgettet! Sidste sæson var vi heldige at komme ud med et pænt overskud, og da havde vi solgt ca. 175.000 billetter, så det er omkring det antal, vi skal sælge. Vi skal gerne tjene lige så meget, som vi får i tilskud – 44 mio – så vi skal balancere omkring 88 mio.”

Nu hedder I jo Folketeatret. Ligger der en forpligtelse heri til at have et folkeligt repertoire?

”Det synes jeg. Folketeatret har lavet mange ting gennem årene og har haft et meget bredt repertoire. Jeg synes, opgaven er at finde den niche i København, hvor vi kan gøre gavn. Det folkelige teater har været for nedadgående i de senere år. Hvor skal man gå hen og få en glad aften, efter at pragtfulde teatre som ABC-Teatret, Aveny-

Teatret, Amagerscenen og Privatteatret er lukket? Det kan man så gøre her.”

Hvordan definerer du ”folkeligt teater”?

”Uha! Det er jo det store

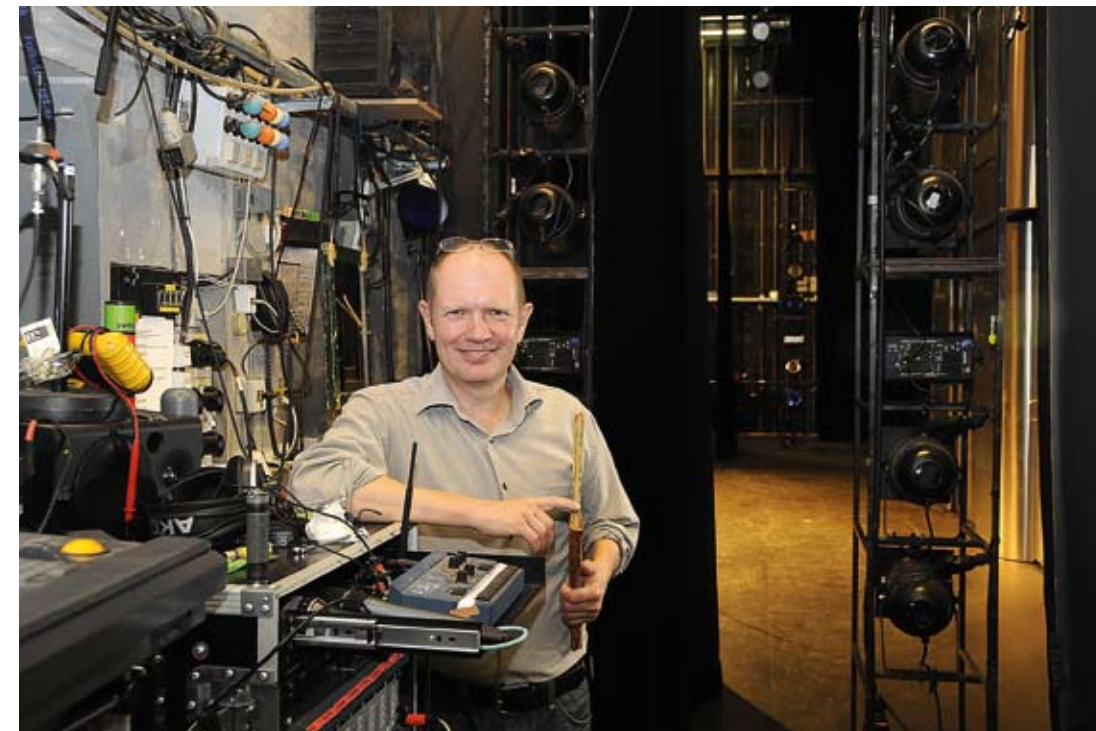
Teatret i Nørregade er Skandinaviens ældste fungerende teaterbygning

og svære spørgsmål. Men for mig at se er det dramatik, som har en umiddelbar, klar historie. Det er ikke

her, man skal se det vildt eksperimenterende teater. Vi skal have de gode historier, godt fortalt. Jeg har dyb respekt for det søgende og eksperimenterende teater, men det er ikke her, man skal finde det. Og så gør det altså ikke noget, hvis man går glad ud af teatret, når man nu har betalt for at komme ind!”

Hvad spiller I i år?

”Lige nu og indtil midt i oktober spiller vi en musical: ”Sugar – Ingen er fuldkommen” efter den gamle film. Midt i november kommer vores juleforestilling, som er en rigtig tju-bang forestilling! Den er bygget over Peters Jul og bliver en stor forestilling, næsten en musical. Bagefter kommer ”Fakiren i Bilbao”, en gyserfamilieforestilling baseret på Bjarne Reuters bog, som han selv har drama-

Store spektakulære forestillinger kræver megen teknik bag scenen

tiseret. Så følger et nyt dansk stykke, Mogens og Mahmoud, med Flemming Jensen og Omar Mazuk, som i øjeblikket er ude i landet på turné. Vi spiller jo også på Hipodromen og Snoreloftet, vi har gæstespil og ikke mindst hele vores børneteater, så der er fuldt knald på.”

Hvor mange ansatte er I?

”Godt 50 fastansatte. Dertil kommer skuespillerne, der er på kontrakt, vi har vel omkring 120 kontrakter.”

Hvad er dine visioner for Folketeatret på længere sigt?

”Jeg vil gerne i samarbejde med mine rådgivere her på teatret prøve at definere, hvad moderne folkelighed er. Sidste år spillede vi Molière, som er fra sidste halvdel af 1680’erne, men vi

spillede den moderne, og det var meget populært. Vores ene mål er at finde ud af, hvordan man formidler moderne folkelighed. Det andet mål er, at publikum ikke skal gå herind og synes, de ser en reduceret

Teatret skal være et eventyr

dekoration eller en reduceret forestilling. Vi arbejder meget på, at vores dekorationer er store og flotte og tager sig ud, ligesom vi arbejder meget med at caste skuespillerne godt, altså at de mennesker, der spiller rollerne, er valgt så godt som overhovedet muligt. Vi bruger meget tid og mange kræfter på at finde de helt rigtige. Vores mål er altså at optimere kvaliteten på alle fronter og så finde ud af, hvad folkelighed er her i starten af 2010’erne. Teatret er for mig et eventyr. Vi vil gerne beruses og bjergtages, og netop vores juleforestilling

Peters Jul bliver en oplevelse for alle sanser, der er ikke det, der ikke sker.” Nu, vi er ved julen. Nødebo Præstegård kommer så ikke i år? ”Nej, det gør den ikke. Nødebo Præstegård blev skrevet til

Folketeatret på bestilling af teatret, og jeg synes, vi har en forpligtelse til at spille store, spektakulære juleforestillinger. I år bliver det så Peters Jul, og der kommer ikke til at mangle noget for sanserne! Nødebo bliver pudset af og kommer først tilbage i 2013, hvor den fylder 125 år, og det bliver et stort brag!”

ALIDA Marstrand
Håndlavede chokolader
Bredgade 14 • 1260 København K.
Tlf. 33 13 13 62
www.alida-marstrand.dk

Tvermoesgaard
Dansk frokost
RESTAURANT & BAR

Åbningstider
Mandag til torsdag 12-22
Fredag og lørdag 12-24

Køkkenets åbningstider
Mandag til fredag 12-16
Lørdag 12-16

Rosengården 12 • 1174 København K
Tlf: 33 12 65 78 •
www.tvermoesgaard.dk

Dansk frokost når det er bedst

Mødelokaler med plads til 10-20 personer.
Selskaber modtages op til 90 kuverter

Åbningstider:
Hverdage 11:30 - 19:00 Lørdag 11:30 - 16:00

Kanal Caféen
Frederiksholms Kanal 18 • København K.
Telefon: 33 11 57 70 • www.kanalcfeen.dk

STRÆDERNE INVITERER TIL SVEN OKKELS NYE MALERIUDSTILLING

Sven Okkels'
Efterårsudstilling

Her i sit atelier med udsigt til Botanisk Have holder Sven af at male og lade sig inspirere af havens forskellige klædedragter, som jo følger årstiderne. Sven Okkels er på trods af sine godt 80 år et utroligt ungdommeligt menneske og en sprællevende kunstner med stor appetit på livet.

Strædernes annoncører og abonnenter inviteres hermed til særarrangement hos Sven Okkels, hvor han selv vil fortælle om sine værker. Vore læsere kender jo Sven Okkels fra de fine tegninger i bladet, hvor københavnske motiver med få streger præcist viser byens sjæl, altid ledsaget af en bemærkning med blink i øjet.

I Svens atelier i Gothersgade over for Botanisk Have udstiller han sine værker, der både omfatter akvareller og oliemalerier. Sven siger selv: "Der er et stort, dejligt vindue i mit atelier, og billederne hænger fint dér. Jeg ser meget frem til at åbne dørene for folk. Alle er velkomne."

Kom og få en inspirerende eftermiddag sammen med Sven Okkels søndag den 23. oktober kl. 15.

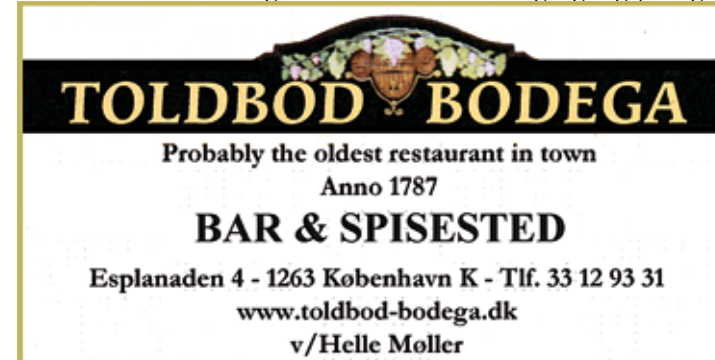
Tilmelding – gratis – til Stræderne 33 15 56 66 eller kbh@straederne.dk
OBS! Begrænset antal pladser.

En maler skriver om en maler!

Udover at være kunstmaler og tegner er Sven Okkels også forfatter til adskillige bøger. Sven har denne gang skrevet om den berømte maler Antonis Van Dyck. Et epos i 72 fortællinger, der hver omhandler essensen af kunstmaleren Antonis Van Dycks enestående liv, et epos om kunst, magi og kvinder. Van Dyck blev født i Antwerpen 1599 og døde som 42-årig i London 1641. Han blev Rubens medhjælper som 16-årig og allerede få år efter berømt som den førende portrættør af konger og adel over hele Europa. Gennem Van Dycks arbejde med maleriet oplever man hans appetit på livet, hans betagelse af kvinder, hans hang til magi og hans altomfattende kærlighed

til kunsten. 11 af hans kendteste værker er vist og beskrevet i bogen. Forfatteren lader Antonis Van Dyck være sit talerør, da de kunstneriske problemer for en figurativ maler er de samme i dag, som de var i 1600-tallet. I fuld overensstemmelse med Van Dycks liv føres læseren ind i kunstnerens verden: berigende, underfundigt og underholdende; fuld af farve, magi og temperament. Sven Okkels har hver dag i 60

år benyttet Van Dycks palet, og han har ikke kunnet undvære dens stringens. Van Dycks palet bestod af 19 farver, altid de samme, placeret på paletten i én bestemt rækkefølge. Det forenkede hans kreative problemer og gav fantasien fri. Sven Okkels har i denne bog øst af et langt livs erfaringer. Han har malet og udstillet sine billeder i mere end 60 år, og han arbejder stadig hver dag med usvækket energi og begejstring.

Langebro

På en upåagtet arbejdsplads ude i Københavns Havn arbejder maskinmester Gert Ryborg, ansat i By & Havn, med at åbne og lukke Langebro. Nede under broen er der to maskinrum. Gert fortæller om maskineriet, der styrer broklappen.

De to systemer med en vekselstrømsmotor og to jævnstrømsdynamoer, der driver broklappen på hhv. Amager og Københavnsiden.

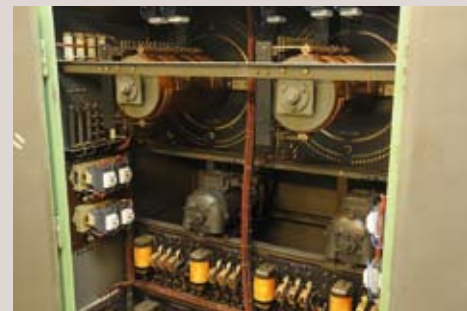
"Det, vi ser her, er det originale maskineri fra 1954, hvor Langebro blev taget i brug. Maskineriet består af to af hinanden uafhængige systemer med to vekselstrømsmotorer. Hver motor trækker to jævnstrømsdynamoer, der giver strøm videre til motoren, der bevæger broen.

De to vekselstrømsmotorer får strøm inde fra land gennem to hovedkabler, et til hvert system. Der er to systemer, så man hurtigt kan skifte fra det ene til det andet, hvis der er fejl i et system.

Vi har også...

Langebro

Her har vi regulatorskabene, hvor vi regulerer hastigheden. Det er også gammelt grej med kobberskinner og -kontakter, men det holder stadig og er utroligt stabilt.

Klapkelderen

Der behøver kun være én mand på broen til at åbne og lukke klappen. Alt er automatiseret, så det kan køres oppefra. Brotårnet er bemanded af mig eller en havneassistent, hvis det er aften.

Brotårnet er ca. 15 m over vandet. Herfra styres broen, enten automatisk eller manuelt. Den automatiske styring foregår fra den lille pult, der styrer gadebommene og lys og blink. Vi starter med at stoppe trafikken på Amagersiden, så bilerne kommer til at holde for rødt. Efter 20 sekunder går klokkerne i

gang, og så kan vi sænke bommene på begge sider. Vi holder øje med, at bilerne holder stille, og så begynder vi at baskulere broklappen. Når vi er færdige med det, kan vi køre klappen op. Når skibene er kommet igennem, sætter vi den på "ned", så kører klappen automatisk ned og baskulerer færtdigt. Så kan vi hæve bommene, og trafikken kan køre igen. Efterhånden kommer der ikke så mange skibe igennem. Skærver til DSB, arbejdsfartøjer til byggerier i Sydhavnen, og efterår/vinter kommer der olie

Maskinmester Gert Ryborg i brotårnet.

til H.C. Ørstedsværket. Det bliver måske til 25 åbninger på en måned. Det er kommunens plan at åbne for noget lystbåde-sejlads, så der kan komme liv

i Sydhavnen. Den 24. januar overgår broen til kommunen, som så skal stå for den videre drift og vedligehold.

actors' antiques - franske antikviteter

PROVENCE STAGER MADONNAER PRISMELYSEKRONER
CHAMPAGNEGLAS - FABRIKSLAMPER - FABRIKSMØBLER

KNABROSTRÆDE 5 - DK 1210 K.
www.actorsantiques.dk
Tlf. 20 94 74 92 - mail@actorsantiques.dk

Til venstre viser Gert Ryborg klapmotoren, der løfter selve klappen. Her er der også to uafhængige motorer, så hvis det ene system bryder ned, kan vi køre videre på det andet. Desuden er der motorer til at styre baskuleringen (kontravægtsystemet).

Skulle strømmen svigte, har vi en benzinmotor, en gammel Cortina 1300 (ses i midten), som kan åbne og lukke broklappen. Der skal ikke mere til, netop på grund af afbalancerin-

gen af klappen. I motorrummet på den anden side står tilsvarende to baskuleringsmotorer, to klapmotorer og en benzinmotor, men ingen dynamoer. Baskuleringssystemet består af en løs kontravægt, som er hævet af nogle ruller. Når vi skal åbne broen, kører disse ruller væk fra den løse kontravægt, som lægger sig ned på den første kontravægt, og så er broen baskuleret, dvs. i ligevægt, så vi ikke skal bruge så meget kraft på at åbne den.

De store tandhjul, der er med at drive klappen og baskuleringen.

MØD FORFATTERNE

THOMAS HARDER 11. oktober
"Anders Lassens krig"

DY PLAMBECH 3. november
"Gudfar"

begge arrangementer kl. 19.00

Få løbende vores nyhedsbrev og bliv holdt orienteret om hvem der besøger os og hvornår.

Gratis adgang, men gerne tilmelding på
Nyboder@bogpost.dk eller i forretningen.

Nyboder Boghandel
Store Kongensgade 114
1264 København K.
Tlf. 33 32 33 20

Byens cykler testes

Nye bycykler på vej til København

Johannes Bjerrum fortæller om bycyklen

I sidste nummer af Stræderne skrev vi om de gamle, tunge bycykler i København og viste lette, smarte cykler fra Paris. Det fik vi en reaktion på fra Johannes Bjerrum, som er leder af kommunikation og marketing i Incita, som står for det værksted, der reparerer cyklerne.

Johannes Bjerrum forklarer, at Incita er en aktør, som laver projekter for udsatte mennesker. Incitas mål er at hjælpe arbejdsløse, sygemeldte, hjerne-skadede, handicappede osv, lidt ligesom Kofoeds Skole. Incita samarbejder med jobcentre i hovedstaden og Nordsjælland, men mest med de 4 jobcentre i Københavns Kommune, fordi vi tager os af helt specielle målgrupper, som jobcentrene ikke kan placere. En del af denne målgruppe bliver beskæftiget på cykelværk-

stedet. Værkstedet er placeret i Valby, ca. 20 m uden for den kommende betalingsring, hvis der kommer en sådan. Der har vi en masse værksteder, og et af de største er bycykelværkstedet. Vi har også en stor gård fyldt med bycykler, og 5 store lastbiler, som et par af vores folk kører rundt med hver dag. De fylder op med cykler, hvor det behøves, og de kan også reparere cykler på stedet. Mere vanskelige reparationer tages med hjem på værkstedet, hvor vi har ca. 10 ledige gående ad gangen; her går de og venner sig til, hvad det egentlig vil sige at passe et arbejde. For nogle er det en udfordring bare at møde fast hver dag og blive en del af et fællesskab, for mange ledige er meget isolerede. Nogle har måske funktionsvanskeligheder, altså svært ved at bevæge arme og ben. Vi støtter dem ved at

Johannes viser den nye cykel frem

have 2 læger ansat, psykologer, socialrådgivere og i det hele taget støttepersoner til at lære dem at arbejde. Vi bruger ca. lige så meget tid på at støtte de ledige, som de hjælper os med bycykelopgaven, men det løber rundt på den måde.

Og så skal der komme nye bycykler?

”Netop. Vi har en fond, som hedder Fonden Bycykler i København, stiftet i 1995. Det er en selvstændig fond, som bl.a. har til formål at tilgodese bæredygtig trafik og mere cyklisme. Fonden har et samarbejde med Københavns Kommune i en langtidskontrakt, som udløber næste år, og det er derfor, der er tale om, at der skal komme en fremtids-bicykel. Beslutningsprocessen er allerede i gang, men alt er endnu ikke endeligt vedtaget. Det hænger bl.a. sammen med, at Frederiksberg Kommune skal være med, og også DSB, for man vil lave noget, der giver bedre integration med S-togene og offentlig transport som helhed. Så processen er i gang, og de har allesammen været ude

hos os på værkstedet for at se, hvordan man gør.”

Vi har ikke set den nye bycykel endnu?

”Nej, det har vi faktisk ikke. Men Fonden støtter jo også bycyklismen, så vi har lavet nogle eksperimenter. I år har vi lanceret en cykel, der af udseende er fuldstændig den samme, men markant anderledes at cykle på. Det er en cykel i aluminium, så den er 5 kg lettere, og den har en anden gearing.”

**Vinstuen
Bernikow**
Byens bedste sild

Køkken åbent fra
11:00 - 15:30
Nyd frokosten og et
glas koldt Tuborg fadøl
i vores overdækkede
gårdhave

Kristen Bernikows Gade 2
1105 København K
33125256
www.bernikow.dk

FOTOC

FOTO/C - Holbergsgade 5 - DK 1057 København K.
Telefon: 33 14 24 14 - www.fotoc.dk

BYEN KUNNE GODT VÆRE PÆNERE NÅR DER BYGGES

Byfornyelse
behøver ikke
skæmme byen

At noget skal være skidt, før det bliver godt – det har vi alle hørt fra barnsben. Altså at man må være tålmodig og tåle meget, for så bliver alt så dejligt til sidst.

Men når det handler om de store bygningsarbejder, som af og til er nødvendige i byen, behøver vi ikke tåle så megen grimhed og uorden, mens arbejdet står på. Se bare, hvordan pariserne f.eks. har løst opgaven med at skjule en stor byggeplads bag en afskærmning, hvorpå man har opsat et 1:1 print af det færdige byggeprojekt. Således er der opnået en æstetisk afskærmning af en grim byggeplads.

Afskærmningen falder naturligt ind i bybilledet og viser samtidig, hvad det endelige resultat af arbejderne skal blive til.

I Paris dækkes byggepladser pænt af så turisterne ikke får et chok.

Det Kongelige Teater har vist denne uskønne facade til sommerens turister. Og det for at tjene et relativt lille beløb i forhold til teatrets budget.

Aut. VVS-Installatør
Blikkenslager & Kloakmester
**Sonberg, Rolf Christensen
& Bent Søndergaard VVS A/S**

Heimdalsgade 4
DK 2200 Kbh. K.
Tlf. 35 39 29 93 - Fax. 35 39 99 44
mail: sonberg@3blaa.dk - www.3blaa.dk

GALERIE HELTH

Asger Jørgen
Henry Iteerup
Lise Blaaberg
Christian Tangø
Alice Hansen
Kamilla Lynggaard
Jens Galschiot
Tine Sønnichsen
M.fl.

Sofiegade 4
DK 1418 København K.
Tlf. 32 96 95 15
art@galeri-helth.dk
www.galeri-helth.dk

TRYKSAGER

VISITKORT · FLYERS · BROCHURER
POSTERS · BANNERE · MENUKORT
TRYK PÅ KUGLEPENNE OG LIGHTERE

VK-gruppen, Badstuestræde 15, 1209 K, Tlf. 33 15 56 66

OFFENTLIG TRANSPORT I BYEN ER UTIDSSVARENDE

Det automatiske busskilt der viser linier og afgangstider

Overskuelig orientering til buspassagerer

Som et led i den – forhåbentlig – kommende udbygning af den kollektive trafik i København kunne man foreslå trafikplanlæggerne at se på skiltningen i Berlin.

Her er ved stoppestedet et lyskilt, der løbende opdateres. Man kan således se, hvilke buslinjer, der servicerer stoppestedet, hvor de har endestation, og fremfor alt hvornår den enkelte bus forventes at være ved stoppestedet. Navnlig den sidste oplysning giver passage-erne mulighed for at overveje et alternativ – kan det svare sig at spadsere til næste stoppested, tage en metro eller noget helt andet?

Også skiltets placering i omkring 3-4 meters højde, og med tydelige tal og bogstaver, gør, at mange kan orientere sig på samme tid, når man ikke skal stå på tærne af hinanden

for at kigge på et lille, trykt skilt på maven af en stander. En stander, som i de fleste tilfælde i øvrigt ikke fortæller, hvornår bussen forventes at være ved stoppestedet.

Originale sømandstrøjer

findes i flere farver

Herreekviperingshandler
Jørgen Pedersen
Strandgade 24 • 1401 Christianshavn • Tlf. 32 54 19 03

Det lille Apotek

Er stedet hvis man
ønsker hygge, nostalgi
og god dansk mad.

frokost fra 98-
aften menu fra 98-

Store
Kunsthøjstræde 15
Telefon 33125606
www.
det lille apotek.dk

Sven Okkels tegner

Sven Okkels fotograferet af Karsten Bundgaard

Tegningerne er blevet til på byvandring, hvor Sven har tegnet on location.

Kunstmaleren Sven Okkels tegner stemninger fra vores by med en lille kommentar.

Frederik 2. 7. skutter sig
mellem to tårne

2-6-09. 50.

Det gode traditionelle danske smørrebrød dominerer menukortene til frokost

HUSMANN'S VINSTUE

Larsbjørnstræde 2, 1454 København K
Telefon: 33 11 58 86
www.husmannsvinstue.dk
Hverdag 11.30 - 18.00
Lørdag 12.00 - 17.00

KØBENHAVNER CAFÉEN

Badstuestræde 10, 1209 København K
Telefon: 33 32 80 81
www.kobenhavnercafeen.dk
Alle dage 11.00 - 24.00

TO GENERATIONER ARBEJDER MED SØLV PÅ ALLER HØJESTE PLAN

Sølvsmedene i Læderstræde fejrer snart jubilæum, og i den anledning arbejdes der fra forskellig side for, at der kan udkomme en bog om det gamle håndværk, der udføres på det helt unikke værksted midt i Indre By.

De to korpussølvsmide Erik og Manuel Sjødahl deler nemlig arbejdsplads i det indre København. De er begge uddannet i et fag, der grundlæggende har været uforandret i århundreder, men som samtidig udfordrer hver enkelt kreativitet og fornyelsestrang.

Erik og Manuel er også far og søn. Om dét at arbejde tæt sammen i mere end en menneskealder skal vi høre lidt nærmere, for det kræver en sjælden blanding af samarbejde og respekt for hinandens individualitet. Vi skal også høre om det gamle håndværks plads i nutiden;

der er nemlig stadig rift om sølvsmedenes arbejde.

Nye bestillinger kommer jævnligt, både fra offentlige og private kunder, og kongerigets fineste sølvservicer repareres, passes og pudses på værkstedet. Kirkesølv udgør en stor del af produktionen,

Manuel og Erik ved arbejdsbordet i Læderstræde, hvor fagsnakken går over arbejdet, og kaffen drikkes af musselmalede kopper.

men også reparationer af ting i kobber, messing og tin. Fordelingen er nogenlunde ligelig mellem nye bestillinger og reparationsarbejder. Tendensen i nybestillinger er, at kunderne gerne vil være med i designprocessen, så de får et produkt, der er så individuelt som muligt, og hvor de

selv har haft indflydelse på, hvordan det færdige produkt kommer til at se ud.

Blandt de specielle bestillinger er en ordre, Manuel Sjødahl har fået fra Lauritzen Fonden, som har afgivet bestilling på to sølvskåle årligt. Skålen skal følge med

Lauritzen-prisen på 250.000 kr., der hvert år gives til to skuespillere, som Fonden synes fortjener en hyldest.

Erik Sjødahl kan i 2013 fejre 40-års jubilæum i sin forretning, og Manuel kan til maj 2012 fejre sit 25-års jubilæum som udlært sølvsmide. I

anledning af disse to jubilæer er der en bog undervejs, som skal bringe historien om et gammelt håndværk, der stadig er spillevende. Det hører vi nok nærmere om.

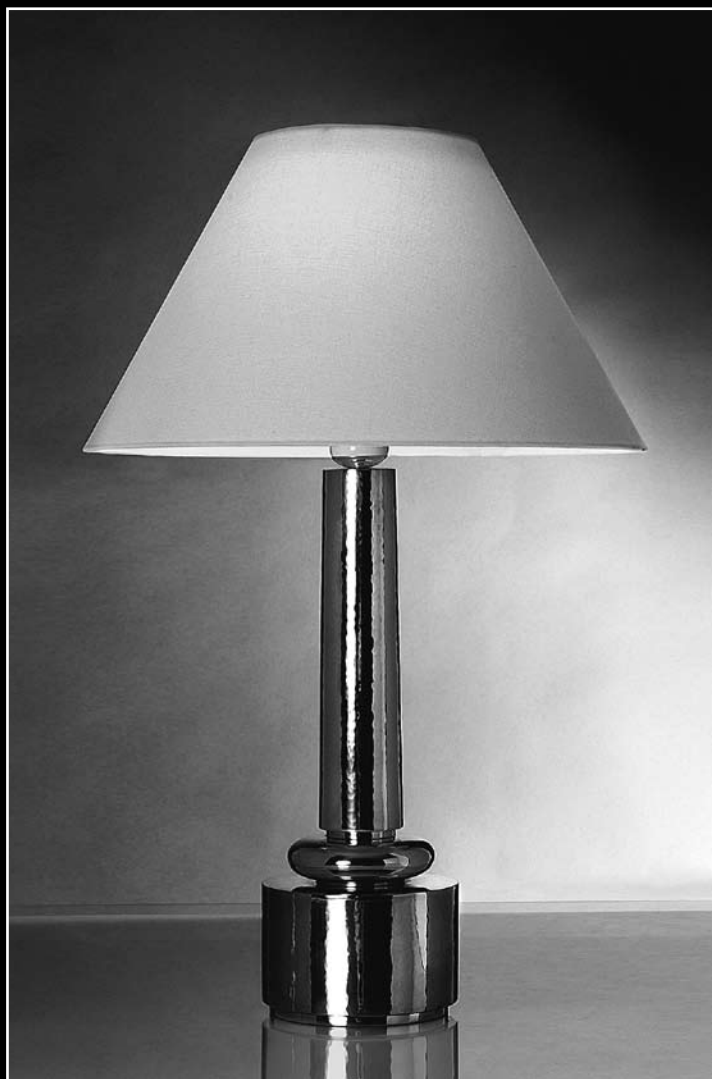
Erik fortæller, at han selv kom lidt tilfældigt ind i faget. Han skulle egentlig

SØLVSMEDENE ERIK- OG MANUEL SJØDAHL

have været inden for maskinbranchen, finmekaniker eller sådan noget. Men Eriks fars kontordame havde en bekendt, der var sølvsmed, og hun mente absolut, at Erik skulle gå den vej. Erik blev

udlært i 1959 og arbejdede i forskellige værksteder, indtil han fik sit eget værksted, først i Gothersgade i 1973, og fra 1976 i Læderstræde, hvor Manuel kom til i 1986. Manuel er uddannet hos

Manuels smukt designede lampe, et af talrige eksempler på moderne sølvkunst.

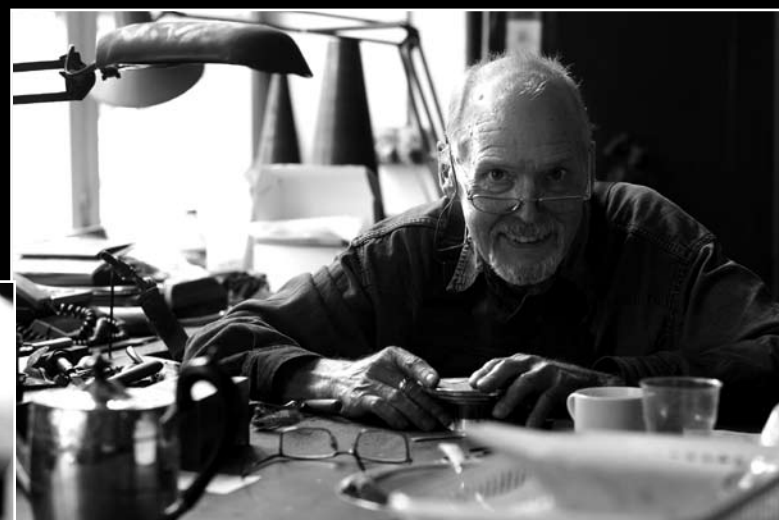

Georg Jensen i 1984.

Vi har spurgt Manuel, om der er forskel på deres uddannelser. Manuel mener, at "det stort set er det samme. Men hos Georg Jensen lærer man primært at lave Georg Jensen-ting, hvor de steder, far har været, har en større og bredere produktion. Teknikken er den samme, men dér, hvor far var i lære, lavede de måske 100 lysestager ad gangen, hvor vi hos Georg Jensen lavede ét par. Men jeg har jo siden lært meget af far."

Erik og Manuel er enige om, at de har hver deres produktion, når det gælder designvarer. Det er svært at overtage, hvis den ene er startet op med en ny bestilling, hvor vedkommende har lagt sin personlighed i idé og påtænkt

udførelse. Som Manuel siger: "Tingene kommer heller ikke til at ligne. Hvis man tager to ens vaser, kan de fleste ikke se forskel. Men vi kan se, hvem der har lavet den ene, og hvem der har lavet den anden."

Der er ingen sølvsmede, der laver tingene på samme måde. Man udvikler sin egen arbejdsmetode og bruger heller ikke det samme værktøj, selv om teknikken jo er den samme. Sølvtoj er en meget personlig ting, og man vil jo gerne skille sig ud fra de andre."

Begge er enige om, at det er en styrke at have det gode samarbejde. Dels fordi der ligger en inspiration i at gå tæt sammen og alligevel arbejde forskelligt, dels fordi

branchen er så lille, at det er praktisk at kunne alle discipliner inden for faget. Som Erik siger: "Før i tiden blev man uddannet specielt til en teknik inden for faget. Men nu skal vi kunne det hele – ciselere, slibe, pudse osv. Og her har vi en meget stor styrke i forhold til så mange andre. Fordi vi er to, har vi kunnet lære af hinanden, og vi har haft tid til at eksperimentere. Det har man ikke tid til, hvis man er alene."

Manuel og Erik inspicerer en af de to færdige opsatser, som Manuel har lavet til Lauritzen Fondets prisuddeling til året skuespillerinde.

Pesten kom til København

Gammelt foto fra omkring 1895 fra indgangen til pestkirkegården Wismar. Det er set fra Gammel Mønt. Husene blev revet ned 1910.

Charlotte Amalie. Kort tid efter stikker flåden til søs, og de hvervede regimenter marcherer ud af byen. Det er det signal, som bevirker, at medlemmer af regeringen og omtrent 500 personer fra overklassen må bringe sig i sikkerhed i passende afstand fra byen. Dødstallet steg nu dag for dag. Allerede i juli måned blev der anlagt to nye kirkegårde uden for staden, en uden for Kastellet ved soldaterkirkegården og en

ved siden af Wodroffsgård. Den 3. august forbød myndighederne københavnere at flygte fra byen. Den 13. august åbnede Vor Frue sogn pestkirkegården Linden mellem Fiolstræde og Peder Hvitfeldts Stræde. I samme måned fulgte to andre sogne efter. Helliggeist fik pestkirkegården Wismar, der lå der hvor Christian IX's Gade forløber i dag. Trinitatis havde sin pestkirkegård tæt på Gothersgade med indgang

fra (det nu forsvundne) nr. 90. Sankt Petris pestkirkegård åbnede den 21. september på vestre side af Larslejsstræde bag de nuværende tyske stiftelser. Nikolai Kirkes pestkirkegård hed Landgreven af Hessen og gemte sig mellem Borgergade og Store Kongensgade.

I september åbnede to bønder-torve uden for Nørreport, så beboerne kunne få adgang til fødevarer, og uden at bønderne kunne smittes. Dødsfaldene kulminerede mellem den 24. august og den 12. september. I januar 1712 kom der en kortvarig genoplussen, og i marts var der ikke flere smittede. Den 29. april holdtes en almindelig bededag til tak for pestens ophør, og i juni 1712 ophævede kongen Den særlige Sundhedskommission. Kun tre år senere opblussede den næste epidemi, en af de almindeligt kendte koppepidemier. I syv måneder kæmper byen for at opretholde en nogenlunde normalitet. Jo flere mennesker

*allerrindende dansk Extract
uden Lippens indtækt for tagnet
for mange indføds Kongelige Hæder,
stiftet af vor høje Danmark fra 1. Jan. 1711
til 1. Jan. 1712 som føde og Død*

	Føde	Død
Ud København	1464	22535
Nadands Hift	5369	10288
Syens Hift	2922	2399
Riber Hift	2593	2220
Viborg Hift	1598	1038
Larsfud Hift	3111	2237
Salborg Hift	2177	1460
Summa	19234	42177

*For fog og fladde 1711 indlæst
marst 22943. Døde fladde, indlæst*

allerrindende dansk

Politiets indberetning om fødte og afdøde i 1711.

der bukker under, des vanskelige bliver denne kamp. Først mangler der senge og sengetøj, og folk dør liggende på et halmleje. Så mangler der kister, og man begraver ligene isvøbt lagener. Når hospitalerne er overbelagte, må folk blive hjemme og dø der. Dør ligbærerne af smitte, indsættes straffefanger, som kan finde på at begå ligroveri, og når disse genbruger afdødes tøj, bliver de også smittede. Af 36 ligkuske, antaget den 29. juli, var kun 6 i live fire dage senere. Når graverkarlene er døde, begår de få tilbageværende kolleger hastværk og graver ikke dybt nok. Når der mangler gravpladser, udgraver man store kuler til anonyme lag-på-lag-begravelser.

Syge tjenestefolk bliver trods myndighedernes henstilling smidt på gaden, syge familiedømmeder lades i stikken. Dør de, bliver deres tomme huse opsøgt af tyve. Mindst 500 huse står tomme. Mangel på mad og brænde medfører plyndringer og røverier. Renholdelse af huse og gader ophører. Sjældnere håndværks- og handelsgrene er holdt op med at eksistere. Manglen på plejepersonale, læger og præster gør forfærdelig ondt på de udsatte, der ikke er flygtet i god tid. Kun apotekernes pengekasser bugner, fordi de kan levere al den mirakelmedicin, som de konfuse og mangelfuldt uddannede læger ordinerer. Kort sagt, samfundet udviser alle tegn på kollaps, indtil de

overlevende immune københavnere vinder overhånd og begynder den store oprydning med bl.a. eddike, enebærrog og affaldsforbrænding i foråret 1712. Imens vender de velstående flygtninge tilbage til deres arbejde og boliger. Men der går mange år før sorgen hos de levende, enker og enkemænd, forældreløse og barnløse, har lagt sig. Nu stiftes nye familier, fødselstallet stiger hurtigt igen og en talrig indvandring fylder byen langsomt op til

indbyggertallet fra før katastrofen. 23.000 københavnere, mest fattige og småkårsfolk, ligger under jorden, en tredjedel af Københavns befolkning. I de efterfølgende tre århundreder er byggefolk gang på gang stødt på skeletdele under byggetomterne. Disse makabre fund har det med at minde os om den store epidemi for tre hundrede år siden, og om at fremtiden stadig kan byde på helt nye epidemiske sygdomme.

Efterårstilbud
Udvalgte stretch-læderbukser og gededskindsjakker

Vinterkollektionen er kommet!

MARGIT PELS
COPENHAGEN

Store Kongensgade 118 • Tlf. 33 15 50 49 • www.margitpels.dk

Cafe Gammel Torv
- Huset med det grønne træ

Et dansk køkken med kvalitet

**HUSK BOOK JULEN
I GOD TID**

Tel: 33 12 87 86
www.dansksmorrebrod.dk

I år er det 300 år siden. Den sidste store pestepidemi i 1711 var den værste epidemi i et halvt årtusind og ramte byen hårdt og brutalt, værre end koleraen halvandet hundrede år senere. Senmiddelalderens Sorte Død var stadig aflejret i folks kollektive erindring, og derfor fandtes der hos de ansvarlige ud over den gamle dybe angst også viljen til at stå imod og træffe forholdsregler af enhver art. Også denne gang gik det som det altid går, når naturens overmagt slår eftertrykkeligt til. Her følger byldepestens kronologi. 1709 rammer den Østersøens østkyster, 1710 er det Sveriges tur. På Saltholm indrettes en karantænestation. I maj 1711 afspærres Helsingør efter de første dødsfald dér, i juni indtræffer de første dødsfald i København. Den 3. juli sætter myndigheder plakater op på gadehjørner. Alle skal adlyde Sundhedskommissionens og Sundhedskollegiets anvisninger. Den 7. juli nedsættes en ekstraordinær sundhedskommission, der holder møde to gange om dagen. Samme dag bliver Østerport lukket for al færdsel. Den 16. åbner et fælles lazaret på Wodroffsgård på den anden side af Sankt Jørgens Sø. Alle tomme huse spigres til og får malet et hvidt kors på døren. Den 18. flygter kong Frederik IV til Kolding, ti dage senere følger dronning Louise efter sammen med kronprins Christian og enkedronning

Byens smukke gårde er et besøg værd

Frodige haveanlæg og gårde bag byens facader.
Her er vi på Christianshavn med Arne Helth.

Normalt ser man kun facaderne, når man går tur i København. Men mange steder er der lavet hyggelige gårdmiljøer og –haver. Desværre er de fleste gårde lukket af og holder hyggen for sig selv. Mange af vore læsere har spurgt, om det ikke var muligt at lave en ”gårdens dag”, hvor man fik lov til at komme ind og se.

Galleriejer og arkitekt Arne Helth, som selv bor i og har deltaget i etableringen af et sådant gårdanlæg ved sin ejendom i Sofiegade, kender til problematikken:

”Grunden til, at gårdene er lukket, kender vi lidt til her på Christianshavn. Det er fordi, de her sigøjnere går ind og stjæler alverdens ting og også ødelægger. Vi har selv her i vores gård været udsat for det 2-3 gange, så nu låser vi også gården. Det er kedeligt, men desværre er der ikke noget at gøre ved det, vi kan jo ikke gå og holde øje med, hvem der går ind og ud.

Ideen med en ”gårdens dag” er meget god; de fleste ejendomme har et gårdudvalg, som man kunne kontakte og få arrangeret en gårdvandring. Det er en

Den fantastiske gård hvor man faktisk ikke kan høre byens larm.

meget stor oplevelse. Her i vores karré, som går fra Overgaden oven Vandet, lidt ad Sønder Voldstræde, Dronningensgade og Sofiegade, har vi for mange år siden gennemført vores gårdanlæg.

Jeg har været med fra ideen blev født tilbage i slutningen af 1960’erne, hvor gårdene var fyldt med ejendomme. Det gælder jo stort set i hele København, at da industrialiseringen kom til byen, var

der forbud mod at bygge uden for voldene, og man var derfor nødt til at bygge inden for voldene. Jeg har været arkitekt i mange år og har med stor forundring set, hvordan man har kunnet bygge korridorlejligheder i så stort antal i gårdene. Korridorlejligheder er en bygning på op til 4 etager, hvor adgangen til lejlighederne er en korridor midt i huset. Der var altså lejligheder på begge sider af korridoren, og i tilfælde af brand var beboerne stort set prisgivet.

Men sådanne huse fyldte de fleste gårde op indtil for ca. 50 år siden, hvor man begyndte en sanering. Mit hus i Sofiegade består af forhus og baghus forbundet med en

svalegang, og bag baghuset var der en korridorejendom på 4 etager; det betød, at der aldrig kom en solstråle ned i huset. De fleste af disse huse, der fyldte gårdene op, er bygget fra slutningen af 1800-tallet og indtil omkring 1920, hvor man

Gården har både skønne fællesarealer, men også mere private arealer langs medhusene.

heldigvis fandt ud af, at det ikke gik an at bygge på den måde.

Siden hen er der sket en kolossal ændring. Saneringsplaner er blevet gennemført. Vi har selv været udsat for her, at der kom en saneringsplan. Det var stadsarkitekten, der kom med planen, og det var det mest rædselsfulde, man kunne tænke sig. Det fik nogle stykker af os her i karreen til at reagere, og vi søgte foretræde for bystyret med vores idé, som bystyret heldigvis syntes var sjov. Vi fik lov til at udføre vores idé på den betingelse, at området blev delt op i 3 med to repræsentanter for hvert område.

Men det kostede jo penge, flere penge end der var i saneringskassen for det område. For at kunne gennemføre projektet foreslog jeg sammen med et par andre, at vi tegnede en streg, således at nærarealerne, altså de arealer, der var helt op til husene, skulle anlægges og ved-

ligeholdes af de respektive huse rundt i karreen, og det midterste areal skulle anlægges og styres af et gårdudvalg. Sådan blev det, og sådan er det stadig hos os. Derfor har vi et gårdanlæg med fælles areal for alle, men også det personlige i, at vi nær vores hus har et areal, vi selv holder ved lige. Det var i starten af 1970’erne, og resultatet er det, man ser i dag. Gården styres af et udvalg, og vi er selv forpligtet til at sørge for vedligehold, så anlægget ikke forfalder; det blev jo i sin tid etableret til dels for offentlige midler, så det er rimeligt nok, at vi skal sørge for at holde det i orden.

På min vej rundt i byen har jeg i øvrigt set mange fantastiske gårdanlæg i stil med vores, som er anlagt af dygtige, private havearkitekter. Forleden aften var jeg netop ude hos en bekendt på Vesterbro, hvor gården er fantastisk. Når man står nede i gården, kan man

og masser af grønt, og det hele er sat sammen på en fantastisk flot måde. Et sådant gårdmiljø giver også et godt sammenhold i ejendommen, fordi man kan være fælles om mange ting, f.eks. grillaftener, børnenes legeplads osv. Jeg kan godt forstå, at så mange gerne vil ind og se det. Helt unikt er det i øvrigt, hvis man går over i Strandgade, dér er gårdanlæg med meget høj kultur, og hvis man spørger pænt, kan man få lov at komme ind og se.

Julefrokost på

Toga

Lad os holde
Deres Julefrokost

15 klassiske retter fra Mor
Annes gode danske køkken

Bestil bord nu: 33 12 21 26

Store Kirkestræde 3 - www.toga.dk

kr. 278

Krusemyntegade

Selv i sommerens megen regn ser Krusemyntegade hyggelig ud

Peter & Ping fortæller fra byens gader og stræder, denne gang fra Krusemyntegade.

Krusemyntegade ligger mellem Rigensgade og Kronprinsessegade. Alene navnet emmer af idyl, og et enkelt blik ned ad gaden gør, at man kan føle sig hensat til en landsbyidyl i provinsen. Hvis vi ikke vidste bedre, kunne vi godt være i Ærøskøbing!

Men vi er i København K. Der er stille i gaden, men en del fotograferende turister finder vej hertil. De står uden for mit vindue og kigger ind! Men hvordan så her ud i gamle dage? Engang var det Nyboder, men så blev der bygget nye arbejderboliger à la Kartoffelrækkerne. Man var begyndt at tænke mere på sundhed og sygdom. HYGIEJNE var ordet.

Lad os tage et kort frem og se nærmere på gadens beliggenhed: På det gamle kort over Nyboder kan jeg se Krusemyntegade,

hvor jeg nu har mit lille kontor i en tidligere hestestald. Chr. d. 4. elskede jo krydderianvne til sine gader. Vi kender pebermynte, og krusemynte er i familie med det, en krydderurt med krusede blade, der har været brugt som lægeurt tilbage til oldtiden (Timiangade ligger lige i nærheden).

Der er sjove navne på kortet og flere henvisninger til fænomener, som moderne mennesker måske ikke er helt fortrolige med, f.eks. "rakkeren". Lige rundt om hjørnet i Rigensgade

boede således "rakkeren", en ikke særligt flatterende jobbetegnelse for en person, der fjernede affald. En rakker blev ofte forbundet med en, der samlede ådsler op og smed dem uden for byen. Derfor var rakkeren en udstødt person, som andre borgere ikke ønskede at blive set med. Havde vi haft et endnu ældre kort, havde vi nok set, hvor "skarpretteren" boede, den offentligt ansatte bøddel, som endnu færre ville omgås! Men mere om det en anden gang. Tilbage til rakkeren! Rakkeren og bøddlen var beslægtede: rakkeren skulle tage de døde ned. Ifølge gamle forordninger skulle byerne have både bøddel og rakker.

Ordet rakker har sproghistorisk noget med "at rage" at gøre, at skrabe affald væk, fjerne urenheder mm. Dem har der givetvis været mange af. Møget flød ned gennem rendestenene. Nyboder er jo fuld af historier, bl.a. om natmændene, der kom og tømte latrinspandene. Stillede man ikke en bajersk øl frem til dem, kunne de godt finde på at skvulpe lidt med spandene! Så huskede vor mor øllet til næste gang, har min farmor fortalt. Hun boede nemlig i Delfingade, da hun var ung nybagt mor. (Min farfar var maskinmester i flåden).

Udsnit af et gammelt kort over Nyboder

Fra Martin Andersen Nexos "Ditte Menneskebarn" kender vi også rakkeren. Her optræder han som en mand, der er under mistanke for at sælge selvdøde dyr. Han har lavstatus i samfundet og må finde på flere "kreative" og anderledes måder for at overleve. Vi kender sikkert udtrykket "rakkerpak" om ikke pålidelige personer med lyssky adfærd.

Men andre steder i litteraturen skildres rakkerne langt mere romantisk, nærmest som tatere, der levede i deres egne små samfund uden for byerne eller ude på landet.

Vores kultur har alle dage været optaget af rent og urent – og jo tættere man kom på møget, jo lavere status havde man.

Vi skal ikke ud i noget "snavs", men det har været svært at undgå i byens mere folkelige kvarterer. Rigensgade var en af byens virkelig fattige gader. Et gammelt brændevinsskilt i muren over for børneasylet (der nu er fritidshjem) vidner om, at der er blevet drukket tæt i kvarteret. Kvarteret var da også særligt hårdt ramt under koleraudbruddet, men det må I høre om en anden gang! Når man i dag går i Krusemyntegade, ånder alt tilsyneladende idyl. Og jeg længes ikke tilbage til "de gode gamle dage"!

PLoug FOTOGRAFI
Badstuestræde 16 • 1203 Kbh. K • Tlf. 66155660 • www.ploug-fotografi.dk • lise@ploug.info
Bryllupsfotografier fra 1250,- • Bryllupsfotografier fra 2150,-

Abonner på Stræderne i København

En gave idé

Årsabonnement 360,-
for 12 numre

Leveres på din adresse i København K

-resten af landet + porto

RESTAURANT KRONBORG

ÆGTE klassisk DANSK FROKOST

restaurant Kronborg

Brolæggerstræde 12
Tel 33 13 07 08

også mulighed for private selskaber og arrangementer

Assistens Kirkegård

En park i hjertet af Nørrebro

Assistens Kirkegård er allerede åndehul for mange

Det gamle København inden for voldene var i 1700-tallet blevet temmelig overbefolket, og pesten i 1711 krævede nye såkaldte assistenskirkegårde, og derefter var der ikke længere plads til nye kirkegårde. Bortset fra de snævre pladsforhold indebar kirkegårde i en by uden kloakker en sundhedsrisiko, og dog var det tilladt at begrave folk på kirkegårdene omkring kirkerne indtil 1851. Noget måtte der altså gøres, så Københavns Kommune erhvervede et stykke jord uden for voldene og på den anden side søerne, og her anlagdes en ny Assistens Kirkegård, som blev taget i brug i året 1760.

Oprindeligt var det fattigfolk, der blev begravet her, mens de fine blev begravet inde ved byens kirker; men tiderne skifter, så på et tidspunkt blev det fint at blive stedt til hvile i Nørrebros jord. Det var især gravstederne langs kirkegårdens smukke mure og langs hovedstierne, der blev købt på lange åremål eller endda for bestandig, og mange betydningsfulde folk fik deres sidste hvilested her. Her ligger Niels Bohr og H.C.Andersen.

En kongelig resolution fra 1879 bestemte, at efter 1960 måtte der ikke mere sælges gravsteder. Det betød, at kirkegården kunne nedlægges i 1980. Tillige blev det bestemt, at kirkegården ikke måtte bebygges, men at den skulle overgå til parkformål, samt at de fineste gravmæler og minder over kendte perso-

ner blev bevarede på værdig vis. Dermed skulle Assistens Kirkegård være sikret, dels som park for det tætbebyggede Nørrebro og dels som mindepark over store danskere. Imidlertid vedtog Københavns Borgerrepræsentation i 1951 at udsætte nedlæggelsen af kirkegården til udgangen af 2019. Herefter lavede kommunen en dispositionsplan for Assistens Kirkegård, som udlægger arealer til park, mindepark, lokalkirkegård og et musealt område. Denne dispositionsplan blev vedtaget i 1983, og vedtagelsen måtte derfor anses som en yderligere bekræftelse på den sikring af kirkegården, som den kongelige resolution havde fastsat. I forbindelse med anlæggelsen af metrostrækningen, kaldet Cityringen, som skal have station ved Nørrebros Runddel, er 5% af Assistens Kirkegårds areal blevet inddraget til metrostation (se "Stræderne" årgang 13, januar 2010), hvilket må betragtes som værende i modstrid med kommunens egen dispositionsplan, og i øvrigt anses for at være et væsentligt

og ødelæggende indgreb i kirkegården. Derfor har Danmarks Naturfredningsforening i samarbejde med Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur udarbejdet et fredningsforslag for Assistens Kirkegård og rejst en fredningssag overfor Fredningsnævnet for København. Formålet med fredningsforslaget er i al sin enkelthed at fastholde kirkegårdens 20 ha i sin helhed som et et grønt fristed for borgerne på det tætbebyggede Nørrebro og dermed forhindre, at der kan ske yderligere byggerier og andre skadelige indgreb i dette kulturhistoriske og landskabeligt værdifulde område. Københavns Kommune finder ikke, at fredning er en god idé. Derfor man har gransket love og kendelser og henviser til, at kirkebygninger, som omfattes af lovgivningen om folkekirken, ikke kan fredes. Kirkegårde omfattes ikke af naturbeskyttelsesloven; men en gammel overfredningsnævnskendelse sidestiller kirkegårde med kirkebygninger. Spørgsmålet er så, om Assistens Kirkegård,

der ejes af kommunen, og som både ved kongelig resolution og senere en vedtagelse i borgerrepræsentationen er udlagt til park, falder ind under loven om folkekirken bygninger og kirkegårde, som efter kommunens opfattelse "yder optimal beskyttelse i forhold til kirkegårdens bevaring". Metrobyggeriet peger dog i retning af, at beskyttelsen ikke er optimal. Københavns Kommune har derfor anmodet Danmarks Naturfredningsforening om at trække fredningsforslaget tilbage, og det er jo meget forståeligt, for ellers risikerer kommunen at miste muligheden for at foretage yderligere indgreb i det kommende parkområde. Nu er der bare at håbe på, at Naturfredningsforeningen og Landsforeningen By- og Land står fast og får gennemført den fredning, som vil være af nær sagt livsvigtig betydning for Nørrebros borgere, og som vil sikre de betydelige historiske og landskabelige værdier, som Assistens Kirkegård rummer i så rigt mål. Flemming Lehrmann

BYEN VAR CENTRUM FOR DET STORE VM I CYKLING

I tre dage har en helikopter været konstant på vingerne over byen, med en irriterende larm til følge.

Her er H.C. Andersens Boulevard midt på en løbsdag. Hvor blev publikum af?

Endnu en gang var København vært for et stort sportsarrangement

Denne gang landevejscykling. Umiddelbart tænker man jo, at der er langt fra Københavns Indre By til landevejene, hvor sådant et løb vel hører hjemme. Men der har været arbejdet for, at Københavns i forvejen hårdt prøvede trafikale situation med opgravede gader over det hele skulle klare en sådan event. Et argument har været, at det ville skabe en fantastisk goodwill og PR for byen ude i

verden. Det er da muligt. Et andet argument har været, at løbet ville tiltrække publikum fra nær og fjern, som skulle lægge penge i Københavns hoteller og restaurationsliv. Men i skrivende stund, på løbets 3. dag, er gader og stræder stort set tomme. Alle de heppende publikummer, som TV og radio har talt om, har ikke været at se i Indre By og omegn. Alle de "normale" besøgende, som Indre By dagligt gæstes af, udeblev, fordi byen var lukket for tilgang. Restauratørerne sidder i tomme lokaler og river sig i håret.

At lukke byen af på den måde i adskillige dage er til enorm gene for tusindvis af mennesker, der skal bruge dobbelt så meget

tid, eller mere, på at komme på arbejde. Hertil kommer, at den kollektive trafik slet ikke kan opsuge det ekstra pres i myldretiden. Mange valgte at tage tvungne feriedage for at undgå de kaotiske tilstande.

Man må spørge sig, om det er rimeligt at lukke hovedstaden ned i flere dage til fordel for et sportsarrangement?

ROSENGÅRDENS Bodega

Det er her man hygger sig!

Åbningstider
Man. - Lørd. 10-02

Søndag: 12 - 20

Irish coffee 35,- / Stor fadøl 35,-

Rosengaarden 11
1174 København K
Telefon: 3312 4625

Dansk frokost
v/Helle Vogt

mandag til lørdag
kl. 11.30 - 16.00

Tivoli hallen

Vester Voldgade 91
1552 København K
Telefon 33 11 01 60
www.tivolihallen.dk

Dansk middag
v/Anders Busk

Husker du ?

Osso Buco · Kåldolmer
· Kogt kalvebryst . . .

- aften holdet byder på danske
egnsretter

tirsdag til lørdag
kl. 17.30 - 20.30

God madidé

Foto: Henrik Ploug, FAF
Tekst: Connie Christensen

Ny Frost ved komfuret i Café Sorgenfri

To
frokostklas-
sikere hos
Café
Sorgenfri

Den klassiske mørbradbøf anrettes med bløde løg, tomatbåd og saltagurk. Der spises et godt stykke rugbrød til.

Når løgene -og rigeligt af dem- er brunet på panden, anrettes de på mørbradbøfferne.

Det er jo ikke alle, der er til råt kød. Derfor præsenterer Ny Frost her en klassiker: Svinemørbrad med bløde løg og saltagurk. Ikke så eksotisk i sin oprindelse, men en ret, de fleste vist holder meget af: -Rigeligt med skivede løg steges brune og bløde i smør og smages til med salt

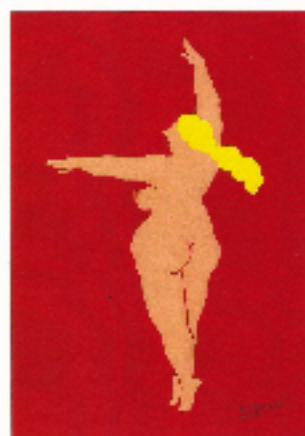
-2 stk. mørbrad à ca. 100 g steges nogle minutter på hver side, til de er rosastegt. Peber på, og salt når bøffen lige er vendt.

-Serveres med rugbrød, smør og saltagurk.

Til begge retter hører et godt glas øl – og måske en snaps!

LIV OG GLADE DAMER
en udsending af Klaus Albrechtsen
3. - 19. november 2011
Fornisering torsdag d. 3. november
kl. 16 - 18

Bøf tatar – tatarbøf – steak tartare: dette stykke mad er kommet langvejs fra, men har fået solidt fodfæste i det danske frokostkøkken. Ifølge legenden var tatar en ret af hestekød, som tatarfolket opfandt. De red hele dagen hen over de centralasiatiske stepper, og det var upraktisk at standse for at lave mad.

Derfor havde de fundet på at lægge et stykke rå hestekød under sadlen om morgenen. I løbet af dagens ridt ville kødet

blive mørt og klar til spising om aftenen. Om det har sin rigtighed, vides ikke; men man ved, at retten med det rå, hakkede oksekød kom til Frankrig i begyndelsen af 1900-tallet, hvor den først blev serveret med "sauce tartare" under navnet "steak à l'américaine". Siden kom den rå æggeblomme til.

I vore dage spises tatarbøffen i forskellige varianter over det meste af kloden, fra Chile over Europa, Afrika og ud til Fjernøsten.

Café Sorgenfris Ny Frost serverer den således:

Ca. 150 g hakket oksekød anrettes på rugbrød, som tilbehør: kapers, pickles, hakkede rå løg, peberrod og æggeblomme.

Det hakkede tatarbøf med det klassiske tilbehør: Æggeblomme, rå løg, pickles og kapers. Glem ikke en kold øl og en snaps til.

Kulturhistoriske- og litterære byture
www.peter-og-ping.dk
Krusemyntegade 25 - 1318 København K
Telefon: 27 12 89 51

FINGERBØLLET
WILDESGADE 39 - Tlf.: 32 54 67 17
CHRISTIANSHAVN

MANGO -Mangomousse med. strega og lime

DESSERTDRAGENS KAGEVÆRKSTED

SKT. PEDERSSTRÆDE 26

TLF. 33 12 KAGE

www.dessertdragen.dk